

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

УЗГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-наукової програми
«Медицина»
професор Н. Каша І. Кайдашев

Гарант освітньо-наукової програми
«Стоматологія»

професор І. Ткаченко І. Ткаченко

Гарант освітньо-наукової програми
«Педіатрія»

професор В. Похилько В. Похилько

Гарант освітньо-наукової програми

«Громадське здоров'я»

професор І. Голованова І. Голованова

Гарант освітньо-наукової програми

«Біологія»

професор С. Білаш С. Білаш

Заслухано на засіданні Вченої ради
ПДМУ

«30» листопада 2022 року,
протокол №

Секретар Вченої ради

доцент В. Філатова В. Філатова

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор ЗВО з наукової роботи
ПДМУ
професор Н. Каша І. Кайдашев
«30» листопада 2022 року

СИЛАБУС

КЛІНІЧНА ЕПІДЕМІОЛОГІЯ

для здобувачів освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньо-науковими програмами «Медицина», «Стоматологія», «Педіатрія», «Громадське здоров'я», «Біологія»

СИЛАБУС

навчальної дисципліни
Клінічна епідеміологія

Освітньо-наукові програми	«Медицина» (режим доступу: https://www.pdmu.edu.ua/n-process/departament-npr/onp/medical), «Стоматологія» (режим доступу: https://www.pdmu.edu.ua/n-process/departament-npr/onp/stomat), «Педіатрія» (режим доступу: https://www.pdmu.edu.ua/n-process/departament-npr/onp/pediatr), «Громадське здоров'я» (режим доступу: https://www.pdmu.edu.ua/n-process/departament-npr/onp/publik-health), «Біологія» (режим доступу: https://www.pdmu.edu.ua/n-process/departament-npr/onp/biology)
Галузі знань	22 – Охорона здоров'я, 09 – Біологія
Спеціальності	222 – Медицина, 221 – Стоматологія, 228 – Педіатрія, 229 – Громадське здоров'я, 091 – Біологія
Курс	1
Семестр	1
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС/години	2 / 60
Мова викладання	Українська
Предмет вивчення	<p>Дисципліна присвячена питанням поширеності, прогнозування виникнення та перебігу захворювань, можливості розвитку ускладнень у конкретного індивідуума на основі узагальнення даних клінічної картини в аналогічних випадках з урахуванням об'єктивних результатів лабораторних та інструментальних досліджень відповідно до принципів доказової медицини.</p> <p>Викладання дисципліни має на меті підготовку висококваліфікованих фахівців, здатних генерувати нові креативні наукові ідеї та впроваджувати в практику інноваційні технології.</p> <p>Значна увага при викладанні приділена доказовій медицині, як сучасній методології у галузі охорони здоров'я, аналізу основних видів клінічних досліджень.</p>
Мета	формування системи базових знань та практичних навичок щодо аналізу поширеності, прогнозування виникнення та

	<p>перебігу захворювань, можливості розвитку ускладнень у конкретного індивідуума на основі узагальнення даних клінічної картини в аналогічних випадках з урахуванням об'єктивних результатів лабораторних та інструментальних досліджень відповідно до принципів доказової медицини; поряд із цим метою викладання навчальної дисципліни є формування вміння інтерпретувати результати багатоцентрових клінічних досліджень з визначення об'єктивності різних методів лікування та побічної дії препаратів</p>
<p>Зв'язок з іншими дисциплінами</p>	<p>Місце дисципліни визначається її структурно-логічним зв'язком з іншими дисциплінами, зокрема: методологією наукового пошуку, інформатикою, біоінформатикою, медичною статистикою та іншими.</p>
<p>Форми навчання</p>	<p>Очна (денна, вечірня), заочна.</p>
<p>Результати навчання</p>	<p>Дисципліна спрямована на набуття знань про роль клінічної епідеміології в розвитку доказової медицини; аналітичні та експериментальні епідеміологічні дослідження; поняття популяції та вибірки, систематичної та випадкової помилки; загальні правила проведення клінічних досліджень за участю людей; принципи організації та проведення рандомізованих клінічних досліджень; принципи застосування в практичній діяльності результатів клінічних досліджень; основні принципи організації наукового дослідження; форми і методи статистичного аналізу; основні вимоги до оформлення дизайну дослідження, журнальної статті, ілюстративного матеріалу;</p> <p>вмінь: демонструвати вміння введення облікової та звітної документації; проводити та інтерпретувати різні види епідеміологічних досліджень; проводити відбір пацієнтів для клінічного дослідження, організувати набір репрезентативної вибірки; організувати та проводити рандомізоване клінічне дослідження; вміти проводити наукові дослідження згідно гіпотези; застосовувати принципи доказової медицини у прийнятті діагностичних та терапевтичних рішень різних захворюваннях.</p> <p>Дисципліна забезпечує набуття компетентностей, що сприятиме започаткуванню, плануванню, реалізації та корекції послідовного процесу ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності; вільному спілкуванню з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством в цілому; демонстрації значної авторитетності, інноваційності, високий</p>

	ступінь самостійності, академічна та професійна доброчесність, послідовна відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності; здатності до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.					
Види занять	Лекційні та практичні заняття, самостійна робота, консультації.					
Структура дисципліни	№ п/п	Тема	Кількість годин			
			лекції	Практ.	С/Р	
	Змістовий модуль 1 ОСНОВИ КЛІНІЧНОЇ ЕПІДЕМІОЛОГІЇ					
	1	Тема 1. Клінічна епідеміологія як наука. Основні принципи і методологія, як основа доказової медицини	2	1	6	
	2	ТЕМА 2. Епідеміологічний метод дослідження	2	1	6	
	3	ТЕМА 3. Дизайн епідеміологічних досліджень.	2	2	6	
	УСЬОГО ЗА ЗМІСТОВИМ МОДУЛЕМ 1			6	4	18
	Змістовий модуль 2 ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ КЛІНІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ					
	5	Тема 4. Загальні принципи організації клінічних досліджень	2	2	6	
	6	Тема 5. Рандомізовані контрольовані дослідження	2	1	6	
	7	Тема 6. Використання результатів клінічних досліджень в практичній діяльності		1	10	
	УСЬОГО ЗА ЗМІСТОВИМ МОДУЛЕМ 2			4	4	22
	ЗАЛІК				2	
ВСЬОГО			10	10	40	
Методи навчання	Проблемне навчання; дослідницьке навчання; лекція; бесіда; розповідь-пояснення; практичні роботи; самостійна робота під керівництвом викладача; самостійна домашня робота; перегляд навчальних кінофільмів; наочні методи (ілюстрації, демонстрації); підготовка рефератів; опитування думок студентів; аналіз ситуацій, дискусії; дебати; мозковий штурм; робота в групах; заняття-ділова зустріч; заняття-навчальна конференція; проектно-дослідницький метод; портфоліо; вправи; творчі роботи; онлайн дискусії; індивідуальне і групове консультування; відеозаписи лекцій і практичних занять; вікторини; бліц-опитування; спільна робота студентів і викладача з додатками, комп'ютерними програмами; спостереження і систематизація фактів; самостійне вивчення проблеми в науковій літературі; складання планів, конспектів.					
Форми та методи оцінювання	Поточне, тематичне, підсумковий модульний контроль, залік.					

Система оцінювання

Контроль здійснюється за модульно-рейтинговою системою

При цьому, кількість балів:

1-34 відповідає оцінці «F» з обов'язковим повторним вивченням дисципліни;

35-59 відповідає оцінці «F_x» з можливістю повторного складання;

60-64 відповідає оцінці «E» («достатньо»);

65-74 відповідає оцінці «D»;

75 - 84 відповідає оцінці «C»;

85 - 89 відповідає оцінці «B» («дуже добре»);

90 - 100 відповідає оцінці «A».

Для здобувачів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж критично-розрахунковий мінімум – 60 балів, для одержання заліку обов'язковим є виконання умов, що висуваються викладачем.

Шкала відповідності:

За 100 – бальною шкалою		За чотирибальною шкалою	
A	90 – 100	5	відмінно
B	85 – 89	4	добре
C	75 – 84		
D	65 – 74	3	задовільно
E	60 – 64		
F _x	35 – 59	2	не задовільно
F	1 – 34		

Матеріально-технічне та/або інформаційне забезпечення

Вивчення дисципліни, окрім іншого, забезпечується з допомогою системи дистанційного навчання Полтавського державного медичного університету (режим доступу: <https://moodle.pdmu.edu.ua/>). У системі містяться авторські відео-лекції проф. Коваль Т.І. інтерактивні тести до цих лекцій, інтерактивні практичні заняття, підбірки корисних навчальних відео-матеріалів та навчальної літератури. Інформаційна підтримка здобувачів під час вивчення дисципліни забезпечується наступним:

- відкритим доступом до міжнародних наукометричних баз даних Scopus, Web of Science, Science Direct;
- доступом до ліцензійного програмного забезпечення Strikeplagiarism для перевірки всіх видів навчальних робіт на наявність в них неправомірних запозичень;
- випуском 5 журналів, що входять до Переліку наукових фахових видань МОН України, що забезпечують і можливість проведення літературного пошуку, ознайомлення з методами досліджень повідних вчених ПДМУ, і можливість опублікування власних результатів наукової роботи.

Рекомендована література

1. Децик ОЗ, Кольцова НІ, Стовбан ІВ, Золотарьова ЖМ, Ціхонь ЗО, Федорків НБ., Ковальчук РЄ. Вибрані лекції з громадського здоров'я. Навчальний посібник. Івано-Франківськ; 2019. 273 с.
2. Москаленко В. Ф. Методологія доказової медицини : підручник / В. Ф. Москаленко, І. Є. Булах, О. Г. Пузанова. — К. : ВСВ «Медицина», 2014. — 200 с.
3. Аналіз результатів медичних досліджень у пакеті EZR (R-statistics): для магістрів, інтернів, клінічних ординаторів та аспірантів галузі знань «Охорона здоров'я» / Гур'янов ВГ, Лях ЮЄ, Парій ВД, Короткий ОВ, Чалий ОВ; Нац. мед. ун-т ім. ОО Богомольця. – Київ : Вістка, 2018. 206 с.
4. Біостатистика / Під ред. Москаленка ВФ – К.: Книга плюс, 2009. 184 с.

5. Герасимов АН. Медицинская статистика: учебное пособие. – М.: ООО Медицинское информационное агентство, 2007. 480 с.

6. Громадське здоров'я: підручник для студентів вищих медичних навч. Закладів / Москаленко ВФ, Гульчій ОП, Грузева ТС [та ін.]. – Вид. 3 – Вінниця: «Нова книга», 2013. 560 с. Пузанова О. Г. Інформаційне забезпечення доказової охорони здоров'я. Частина I. / О. Г. Пузанова, Т. С. Грузева // Доказ. мед. – 2014. – № 4 (16). – С. 23-33.

7. Чернобровий В. М. Здоров'я, передхвороба, хвороба : медико-соціальні аспекти та оцінка. Фактори ризику. Превентивна медицина : посібник для студентів-випускників, лікарів-інтернів, лікарів загальної практики – сімейної медицини / В. М. Чернобровий, С. Г. Мелашенко, Т. М. Ткачук. – Вінниця : Планер, 2013. – 80 с.

8. Чернобровий В.М. Загальна практика – сімейна медицина : основи інформатики, доказова медицина, скринінг-діагностика, диспансеризація, телемедицина : посібник для студентів-випускників, лікарів-інтернів, лікарів загальної практики-сімейної медицини. – Вінниця : ТОВ «Видавництво-друкарня ДІЛО», 2011. – 84 с.

9. Gokhale, K.M., Chandan, J.S., Toulis, K. *et al.* Data extraction for epidemiological research (DEtER): a novel tool for automated clinical epidemiology studies. *Eur J Epidemiol* 36, 165–178 (2021). <https://doi.org/10.1007/s10654-020-00677-6>

10. Clinical Epidemiology Knowledge Retention in Accelerated Teaching and Learning

11. Quinten Carfagnini, Madelyn Law, Michelle Zahradnik *International Journal of Epidemiology*, Volume 50, Issue Supplement_1, September 2021, dyab168.109, <https://doi.org/10.1093/ije/dyab168.109>

12. **ACP Journal Club. The Best New Evidence For Patient Care** – <http://annals.org/aim/journal-club> – Узагальнення кращих нових доказів з внутрішніх хвороб

13. **American College of Physicians (ACP). Internal Medicine. Doctors for Adults** – <https://www.acponline.org/> – Національна організація лікарів-терапевтів, які спеціалізуються на профілактиці, виявленні та лікуванні захворювань у дорослих

14. **Australian National Health and Medical Research Council** – <http://www.health.gov.au/> – Бібліотека клінічних рекомендацій Національної Австралійської Ради з досліджень в області охорони здоров'я

15. **Best Evidence** – <http://www.bestevidence.com/> – Реферативна і повнотекстова БД з медицини

16. **British Medical Journal** – <http://www.bmj.com/specialties/evidence-based-practice> – Британський Медичний Журнал

17. **Canadian Medical Association** – <http://www.cma.ca/> – БД клінічних рекомендацій, створених або схвалених Канадською медичною асоціацією

18. **Centre for Evidence-based Medicine at the University of Oxford** – <http://www.cebm.net/> – Оксфордський Центр доказової медицини

19. **Clinical Evidence** – <http://clinicalevidence.bmj.com/x/index.html> – Міжнародна БД систематичних обзорів

20. **Cochrane Collaboration open learning material for reviewers** – <http://www.cochrane-net.org/openlearning> – Відкриті навчальні матеріали Кокранівського Співробітництва

21. **Cochrane Library** – <http://www.thecochranelibrary.com/> – Кокранівська бібліотека

22. **Current Controlled Trials** – <http://www.controlled-trials.com/mrct> – Міжнародна база даних, яка об'єднує реєстри рандомізованих контрольованих досліджень у різних галузях медицини

23. **eGuidelines** – <http://www.eguidelines.co.uk/> – БД рефератів клінічних рекомендацій, протоколів, стандартів і матеріалів з їх створення та впровадження в медичну практику, опублікованих у журналах Guidelines,

	<p>Guidelines in Practice, Medendum</p> <p>24. Embase – http://www.embase.com/ – Бібліографічна БД</p> <p>25. Evidence-Based Medicine – http://ebm.bmj.com/ – БД спеціалізованої інформації</p> <p>26. Health Canada – http://www.phac-aspc.gc.ca/ – Population and Public Health – БД клінічних рекомендацій Канади</p> <p>27. JAMAevidence – http://www.jamaevidence.com/ – Основні інструменти для розуміння і застосування медичної літератури та постановки клінічних діагнозів</p> <p>28. Medscape – http://www.medscape.com/ – Веб-ресурс для лікарів та інших фахівців у галузі охорони здоров'я</p> <p>29. National Guideline Clearinghouse – http://www.guidelines.gov/ – Публічний ресурс на основі фактичних даних клінічних рекомендацій</p> <p>30. National Institute for Clinical Excellence – http://www.nice.org.uk/ – База даних клінічних рекомендацій, створених Національною системою охорони здоров'я Великобританії</p> <p>31. PRODIGY (Clinical Guidance) – http://prodigy.clarity.co.uk/ – Проект постійно поновлюваних (up-to-date) клінічних рекомендацій на допомогу лікарям загальної практики в прийнятті обґрунтованих рішень</p> <p>32. Section on Evidence Based Health Care, The New York Academy of Medicine – http://www.nyam.org/fellows-members/eb%20lang=/spanhc – Центр ресурсів Нью-Йоркської медичної академії</p> <p>33. Supercourse Epidemiology, the Internet and Global Health – http://www.pitt.edu/~super1 – Інтернет курси з навчання епідеміології та основам доказової медицини</p>
<p>Політика дисципліни</p>	<p><u>Обов'язки осіб, які навчаються в Університеті:</u></p> <p>Особи, які навчаються в Університеті, зобов'язані:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) дотримуватися вимог законодавства, Статуту та правил його внутрішнього розпорядку; 2) виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями; 3) виконувати вимоги освітньої (наукової) програми (індивідуального навчального плану (за наявності), дотримуючись академічної доброчесності, та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання. <p><u>Відвідування занять:</u></p> <p>аспіранти очної (вечірньої) форми навчання зобов'язані відвідати не менше, як 50 % від загального обсягу аудиторних занять, аспіранти заочної форми навчання – не менше 20 %.</p> <p><u>Визнання і перезарахування результатів навчання:</u></p> <p>Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на дану дисципліну, забезпечуючи, таким чином, формування своєї індивідуальної освітньої траєкторії. Визнанню підлягають результати навчання, отримані у неформальній освіті, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі.</p>

	<p>Дотримання академічної доброчесності здобувачами під час вивчення дисципліни передбачає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного і підсумкового контролів; - посилення на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, відомостей; - надання достовірної інформації по результати навчання; дотримання норм законодавства про авторське право.
Викладачі	<p>Коваль Тетяна Ігорівна – д.мед.н., професор, завідувачка кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією Полтавського державного медичного університету https://infection.pdmu.edu.ua/, https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57193719205 https://orcid.org/0000-0003-2685-8665</p> <p>Боднар Вадим Анатолійович, к.мед.н, доцент кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією Полтавського державного медичного університету https://infection.pdmu.edu.ua/, https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57203499846, https://orcid.org/0000-0002-1277-9344</p>
Оригінальність навчальної дисципліни	Авторський курс
Розробники	<p>Коваль Тетяна Ігорівна – д.мед.н., професор, завідувачка кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією Полтавського державного медичного університету</p> <p>Боднар Вадим Анатолійович, к.мед.н, доцент кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією Полтавського державного медичного університету</p>
Контакти	<p>Кафедра інфекційних хвороб з епідеміологією Адреса: 36011, м. Полтава, просп. Першотравневий, 22 Телефон: (05322) 502709</p>